Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 62(69) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. gruodžio mėn. 7 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracija priima 9—2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 4 auks., pusei metų — 2 auks. 3 mėn. — 1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. Užsienyje metams 1 doleris. Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

JUODOJI RANKA.

(„Skaldyk ir valdyk").

Paskutinių dienų įvykiai rodo, kad kažkokia juodoji ranka nenustoja vykinti mūsų tarpe savo dėsnio: „Skaldyk ir valdyk". Mūsų visuomenės skaldymas prasidėjo atsiradus Vilniuje plečkaitininkams 1927 metų rudenį. Po to, nedaug trukus, įvyko retorsijos ir atsirado „Kultūra".

Atsiradę plečkaitininkai susyk puolėsi į mūsų visuomenės kairiuosius elementus ir moksleivių tarpan. Čia pradėjo veikti. Radę kai kuriuose kairiųjų pritarimo ir užuojautos, kurį laiką nudavė draugus, vėliau gi savo laikraštuke juos išprovokavo. Vesdami šmeižimo ir koliojimo politiką, plūsdami ir niekindami Lietuvą, rado betgi keletą draugų Vilniaus lietuvių tarpe. Šie gi sužavėti skelbiamais provokaciniais obalsiais, nejučiomis tapo jų laikraštuko agentais, teikdami jam visokiausių žinių ir prasimanymų. Praėjus kuriam laikui jie pasitraukė iš mūsų tarpo.

Bet juodoji ranka, matyt, gerai nujausdama, kad vienais plečkaitininkais maža tegali nuveikti mūsų tarpe, užmetė tinklą iš kitos pusės. Sugalvojo plečkaitijadą neva iš dešinės. Surado emigrantą A., pasivadinusį neva „krikdemu", davė instrukcijas ir liepė veikti. Pamažu atgijo Aukštuolaičio ir Grondzkio laikai. Atsiradęs Vilniuje minėtas tipas, prisidengdamas didelio kataliko ir patrijoto vardu pasidarė uolus „Vyties" *) darbininkas.

Be tuo nepasitenkinęs, jisai landžioja pas lietuvius veikėjus, plepa visokias nesąmones, tariasi esąs didelis žmogus, ir žinąs labai daug paslapčių. Be abejo, kad visi iš jo pasakojimų juokiasi, kaipo iš labai kvailų, ir netikusiai sugalvotų. Bet jis nesiliauja. Negalėdamas nieko suprovokuoti vyresniųjų tarpe, puolėsi į jaunimą ir jau berods porai studentų apsuko galvas, padarydamas juos savo pajacukais, o kur duodasi, tai juos ir suprovokuoja. Šis tinklas metamas neva iš dešinės pusės yra gryna provokacija, kuri turėtų atidengti sveikai galvojantiems lietuviams akis. Juk netolima plečkaitijada geriausiai įrodė, kad visi plečkaitininkų ir jiems prijaučiančių sėbrų tariamieji idealizmų ir demokratizmų skelbimai yra paprastas akių muilinimas, o iš tiesų jie visi juodos rankos vairuojami ir naudojami lietuvių visuomenės skaldymui. Gerai padarėme nusikratę plečkaitijados, atsikratykime ir šios rūšies provokatorių.

Šį skaudų ir nemalonų klausimą palietėme todel, kad nežiūrint į įspėjimus, padarytus remiantis rimtais daviniais, vis tik randasi vienas kitas, kuris duodasi juodosios rankos tinklan traukiamas.

*) Apie „Vytį" žiūrėk šiame numeryje korespondenciją iš Linkmenų.

— 1930 m. pradžioje manoma sušaukti tris konferencijas: antrąją Haagos, nusiginklavimo ir Tautų Lygos Tarybos sesiją. Kilo sumanymas tas konferencijas šaukti viena po kitos, kad palengvinti darbą politikams. Jei toks sumanymas bus priimtas, tai konferencijos bus sušauktos į Londoną.

Lietuvių ir švedų santykiai.

„Lietuviai visuomet smarkiai veržėsi Švedijon. Gal būt, kad tai bent iš dalies paaiškinama tuo, jog Lietuva, nekaip Latvija ir Estija, turėdama garsią istoriją, jaučia patraukimą prie didžiosios šiaurės valstybės." Šie Uppsalos universiteto slavų kalbų profesoriaus R. Ekblomo žodžiai neseniai, kalbant apie švedų lietuvių santykius, buvo įdėti Stokholmo „Dagens Neheter'y".

Iš viso to, kas paskutiniame pusmety buvo galima skaityti švedų spaudoj apie Lietuvą, kyla klausimas, ar šis veržimasis stipresnis iš lietuvių ar iš švedų pusės. Iš tikrųjų, švedai šiemet labai domėjosi Lietuva, jos būkle ir apskritai kultūros klausimais.

Pradžią visai eilei draugiškų straipnių davė Lietuvos pasiuntinio p. Broniaus Dailidės apsilankymas pas švedų karalių Gustavą. Todėl net gailestauta, kad šis malonus diplomatas nepasirinko nuolatinės gyvenimo vietos Stokholme, bet tik retkarčiais, tinkama proga, galėsiąs aplankyti švedų sostinę. Dar gerai visi prisimena veikimą pasiuntinio Igno Šeiniaus, kuris įkūrė švedų lietuvių draugiją ir tiek daug pasidarbavo abiejų valstybių bei tautų draugiškumo idėjai.

Su pasitenkinimu šiomis dienomis Stokholmas išgirdo, kad p. Tūbelio kabinetas manąs atstatyti pasiuntinybę Švedijoj.

Ką tik paminėtoji švedų lietuvių draugija davė progos naujiems straipsniams apie Lietuvą, kada jos pastangomis šių metų birželio mėn. buvo perduotas varpas Kėdainių bažnyčiai. Galima pridurti, kad šis bažnyčios varpas yra lyg draugiškumo dovana visos švedų tautos, nes tam reikalingi pinigai iš dalies paaukoti per bažnyčios rinkliavą.

Kitas draugiškumo užuomazgos punktas prasideda, kada švedų arheologijos ekspedicija Grobine gavo draugišką pakvietimą dalyvauti senovės Apuolės pilies iškasinėjimuose. Šį pakvietimą perdavė žinomas tyrinėtojas profesorius E. Volteris, kuris švedų gerai pažįstamas, o švedų mokslininkai, kaip prof. Birger Nerman, Dr. Verner Soderberg, Dr. Sigurd Eriscon ir docentas Adolf Sihuik plačiai kalbėjo Stokholmo spaudoj apie didelę šios ekspedicijos reikšmę švedų archeologijos ir etnografijos tyrinėjimams.

Ir, pagaliau, šių metų rugsėjo mėn. spaudoj įdėtas Lietuvos Universiteto rektoriaus p. Čepinskio pranešimas, kad sudarytas tam tikras komitetas, kuris stiprins kultūrinį Lietuvos ir Švedijos bendradarbiavimą, jog nutarta universitete atidaryti švedų kalbos katedrą.

* * *

Kaipo geriausias Lietuvos ir Švedijos santykių pagerėjimo įrodymas yra švedų karo atstovybės perkėlimas iš Rygos Kaunan. Atstovybė artimiausiu metų išvyksianti iš Rygos ir apsigyvensianti Kaune.

Amerikos profesorius — lietuvių draugas.

Amerikos lietuvių laikraštis „Sandara" praneša, kad Lietuvos atstovas Jungtinėse Valstybėse p. B. Balutis lapkričio 2 d. aplankė Princetono universiteto profesorių Benderį Prof. Benderis, kaip žinoma, neseniai buvo apdovanotas Gedimino ordenu už jo nuopelnus, išgaunant pripažinimą de jure Lietuvai iš Jungtinių Valstybių. Prof. Benderis, kuris, tarp kitko Princentono universitete dėsto ir lietuvių kalbą, yra didelis lietuvių tautos draugas ir yra daug padėjęs jos kovoj dėl nepriklausomybės, garsindamas jos vardą ir teisėtus reikalavimus.

Vytauto Metai.

Kiti, 1930 metai visoje Nepriklausomoje Lietuvoje bus oficijaliai vadinami „Vytauto Metai". Tas pavadinimas bus vartojamas ir visuose dokumentuose.

Kiek jis už tai gavo?

Pulkininkų laikraštis „Gazeta Polska" Nr. 35 praneša, kad savaitinis Vienos laikraštis „Die Industrie" (Pramonė) įdėjo d-ro O. Deutsch'o straipsnį, pavadintą „Der Wirtschaftliche Selbstmord Litauens" (Lietuvos ūkio savižudystė). Tame staipsnyje, jei tikėti „Gazetai Polskai" dr. Deutsch'as prirašė „pasibaisėtinų" dalykų apie taramąją „katastrofingą" Lietuvos ūkio padėtį, kuri susidariusi del santykių neužmezgimo su Lenkija. Straipsnio tikslas aiškus. Toliau rašoma, kad Lietuva uždariusi sieną su Lenkija, turinti metuose 150 — 200 milijonų litų nuostolių, kad naikinant pasienyje gelžkelio linijas(?), įvedama ūkininkų tarpe baisus skurdas ir t. t.. Žodžiu, niekų niekai o prasimanymų rekordas,—tai apskaičiavimas, kiek Lietuva turi nuostolių del santykių neesimo su Lenkija. Arba gelžkelių naikinimas? Nusistebės užgirdę tokias naujienas Lietuvoje.

Gerokai turėjo tasai autorius uždirbti už panašų straipsnį.

Moka šeimininkauti.

Poznanėje, atidarant naują elektros stotį, viešųjų darbų minsteris p. Moraczewski's lapkričio 23 d. pasakė prakalbą, kurioje palietė, kiek vyriausybė išleido pinigų daugiau, negu leidžia seimo priimtas biudžetas.

„Laikraščiai,—pasakė p. ministeris—pasiremdami kontrolės daviniais, rašo, kad vyriausybė yra išleidusi 600 milijonų auksinų daugiau, negu buvo leista. Tamstos nesistebėkit, jeigu aš, vyriausybės narys, prisipažinsiu, kad per trejus metus išleidome ne 600 milijonų, bet milijardą auksinų daugiau, kaip biudžete numatyta. Nepamatuotai mus įtaria, kad mes išleidome tik 600 milijonų, bet atiteks teisybę, kad išleidome per 3 metus vieną milijardą daugiau. Tais metais valstybė išleido 9 milijardus auksinų.

Toliau p. ministeris stengėsi pateisinti tokį vyriausybės šeimininkavimą didesnėmis pajamomis, kurias reikėjo leisti ūkiško gyvenimo stiprinimui.

Abejojame, — priduria nuo savęs „Kur. Warsz." (324 Nr." — ar p. Moraczewski'o įrodymai įtikino susirinkusius.

Spaudos laisvės šalis.

Nesenai vokiečių socialdemokratų partijos (ji dabar sudaro Vokietijoje valdžią) organas „Vorwaerts" įdėjo straipsnį apie baltą terorą Lenkijoje. Del to straipsnio Lenkijos atstovas Berlyne p. Knoll'is įteikė Vokietijos vyriausybei griežtą protestą. Šio mėn. 2 d. Vokietijos ministerių kabinetas atsakė Lenkijos atstovui, kad „vyriausybė nei už spaudos formą nei už straipsnio turinį atsakomybės neima, nes Vokietijoj nėra cenzūros instituto".

POLITIKOS APŽVALGA.

Anglijos darbo partijos vyriausybė, kaip žinome, parlamente daugumos neturi. Ji, norėdama kurį nors įstatymą pravesti, remiasi dažniausia Lloyd Džoržo partija — liberalais. Liberalai palaiko darbiečius užsienio politikoje; bet jų nusistatymas nebuvo žinomas socialiais klausimais, kuriuos panorėtų darbiečiai pravesti. Makdonaldas ligi šiol ir vengė tuos klausimus kelti. Tačiau savo partijos dalies spiriamas pamėgino pravesti draudimo įstatymą. Liberalai įnešė pataisas, kurioms pasipriešino darbo ministeris. Liberalus palaikė konservatoriai ir kartu pirmą sykį balsavo. Teisybė, liberalų pataisos buvo atmestos, nes tą dieną daug liberalų ir konservatorių neatvyko į parlamento posėdį. Po posėdžio Lloyd Džoržas ir Balduinas išėjo kartu ir juos darbiečiai palydėjo: „Jiedu rengiasi sudaryti naują vyriausybę"! Ar jiedu ištikrųjų sudarys naują vyriausybę ar nesudarys — sunku pasakyti. Viena tik paaiškėjo, kad darbiečiai negaus paramos iš liberalų, kai imsis tesėti pažadus darbininkams, duotus rinkimų metu. O kai Makdonaldui nepasiseks patenkinti darbininkų, tai jų dalis gali pereiti (jau ir grąsino) opozicijon. Tuomet darbiečių partijos vyriausybės gyvavimo dienos bus suskaitytos.

Latvijos seime valdžios koalicija pradeda braškėti, Seime buvo svarstomas landveristus vokiečius liečiąs žemės reformos įstatymas. Šis įstatymas vokiečių frakcijos nepatenkino ir ji išėjo iš valdžios koalicijos. Likusios frakcijos tariasi, kaip užlopyti pasidariusi spraga. Jos priėjo išvados, kad reikia į valdžios koaliciją įtraukti kitas frakcijas. Smarkiausiai priešinasi vyriausybei socialdemokratai; jie labai nepatenkinti karo ministeriu Ozoliu ir kas kartas įneša seiman paklausimus, nukreiptus prieš jį. Per frakcijų pasitarimą ir kilo klausimas, kaip apginti karo ministeris. Visos frakcijos, išskyrus progresistų partiją, pasisakė, kad Ozolis turėtų likti vietoje. Tačiau įneštas socialdemokratų paklausimas netikėtai seimo buvo priimtas, nes progresistai susilaikė nuo balsavimo. Latvijos ministeris pirmininkas Celminas tuo pasipiktino ir pareiškė, kad pasitrauks ir visa vyriausybė, jei Ozolis bus priverstas atsistatydinti. Taigi dabar laikiama kuo pasibaigs rungtynės seime del Ozolio. Be to, Latvijos vyriausybė negali pasigirti ir laimėjimais užsienio politikoje. Jau taip daug buvo kalbėta apie muitų uniją su Estija, daug kartu buvo pradėta tartis, bet po kiekvieno pasitarimo abiejų valstybių santykiai tik pablogėja: pasireiškia tokių skirtingumų, kurių, rodos, ir neturėtų būti. Su Lietuva ir gi susitarti nesiseka, o be jos neįmanoma ir Pabaltės Valstybių Sąjunga. Visa tai gadina Latvijai pietų kaimynas, kurio pusėn jos šių dienų politikai yra pasvirę.

Lenkijos konstitucijos keitimo klausimas ir paskutinieji įvykiai seime sukėlė baisiausią audrą Vakarą Europos socialistų tarpe, susimetusių į antrąjį internacionalą. Iš visų valstybių socialistų vadai siunčia seimo maršalui Dašinskiui užuojautos laiškus ir kartu protestuoja prieš tuos, kas anot jų kėsinasi prieš „demokratinę" tvarką Lenkijoje. Bet lenkų socialistai patys suskilę; jų dalis palaiko dabartinę Lenkijos valdžią, ir jie puolė ginti valdžios sumanymus. Vienas jų yra parašęs ilgoką laišką į anglų laikraštį; jame šis mėgina apginti valdžios poziciją ir dabartinę Lenkijoje tvarką pavadino „širdies diktatūra"; kaip iš tikrųjų yra pas mus, mes patys gerai žinome ir kasdien su tikrenybe susiduriame. Įdomu tik, ką pasakys apie „širdies diktatūrą" mūsų plečkaitininkai ir jų sėbrai, kurie taip neapkenčia visokių „diktatūrų" ir su jomis kovoja. Greičiausia jie tik tyliai pritars, nes nepatogu, jeigu juos nešvelniai paglostytų.

Nekaltai Pradėtoji.

Šiemet, gruodžio mėn. 8 d., sukanka 75 metai nuo to laiko, kada Popiežius Pius IX, Romoje, šv. Petro ir Povilo bažnyčioje paskelbė dogmą (nepakrutinamą tiesą) apie Švenčiausiosios Panelės nekaltą prasidėjimą. Nuo to laiko, būtent nuo 1854 metų, tikėjimas į tą tiesą pasidarė gyvesnis. Tą tikėjimą labai sustiprino pati Švenčiausioji Panelė stebūklingu būdu pasirodžiusi miestelyje Lourdes 4-uose metuose po tiesos apskelbimo mergaitei Bernardetei ir pareiškusi, kad Ji yra nekaltai Pradėtoji. Minių minios, kaip žinome, lanko tą vietą ir randa tenai įvairių įvairiausių Dievo malonių.

Sulig Bažnyčios, Dievo apreiškimu remiamo mokslo, kiekvienas žmogus gema, turėdamas savo sielą suteršta nuodėme, kuri paprastu žmonijos platinimosi keliu eina nuo pirmųjų mūsų tėvų Adomo ir Jievos. Pirmasis žmogus, iš Dievo ranku išėjęs, buvo daug tobulesnis, negu šiandieną yra žmonės. Jie turėjo nesulyginamai šviesesnį protą, buvo laisvi nuo piktų palinkimų, nuo ligų ir nuo mirties, o šventas darančios malones į viršprigimtinį stovį pakelti, jie buvo paskirti džiaugtis betarpiu Dievo regėjimu dangaus karalystėje. Tokia būtų žmonija, jeigu Adomas ir Jieva nebūtų Dievui nusidėję savo nepaklusnybe. Dėja, jie nusidėjo ir visa nuo jų paeinanti žmonija paprastu savo platinimosi būdu paveldi kilminę nuodėmę. Del tos nuodėmės jau gema žmogus ne kaipo dangaus karalystės paveldėtojas, o kaipo rūstybės ir atmetimo sūnus, gema turėdamas aptemusį protą, su palinkimais prie pikto. V. Kristus savo kančiomis ir mirtimi ant kryžiaus atlygino Dievui už žmonijos nuodėmes ir grąžino jai teisę paveldėti dangaus karalystę, tačiau proto aptėmimas, palinkimas prie pikto ir mirtis paliko.

Šviesesnieji ir kilnesnės sielos žmonės matė visuomet žmogaus netobulumus, silpnybes. Patys neįstengdami jomis nusikratyti, uoliai ieškojo tarp žmonių tokių asmenų, kurie būtų buvę tobulūs, laisvi nuo silpnybių iš kilminės nuodėmės paeinančių. Jau džiaugėsi sužinoję, kad kaikurie šventieji, kaip antai pranašas Jeremijas ir Jonas Krikštytojas, dar motynos iščiuje buvo nuo nedorybės apvalyti. Bet didžiausį džiaugsmą sielos skaistybės ieškančiajai žmonijai suteikė žinia, kad tarp žmonių buvo žmogysta, kuri pačiame savo prasidėjime buvo laisva kaip nuo pačios kilminės nuodėmės, taip ir nuo jos pasėkų, būtent Švenčiausioji Marija, Dievo Motyna.

Švenčiausioji Panelė, kuri prasidėjo savo motynos iščiuje, kaip ir visi žmonės, turėjo paveldėti pirmąją mūsų tėvų nuodėmę. Tačiau neišmatuota Dievo Išmintis parėdė, kad nuodėmės pavėldėjimo įstatymas į Mariją savo galios neturėjo ir Ji prasidėjo turėdama skaisčiausią sielą, perimtą šventadarančios malonės, šviesų protą ir valią, laisvą nuo piktų palinkimų, taip, kad Ji ir per visą savo gyvenimą jokių nuodėmių nepapildė.

Mokslas apie Šv. Panelės nekaltą prasidėjimą nevienkart tarp visų krikščionių ir katalikų išsiplatino. Kaikurių šalių katalikams prašant, Popiežių buvo leista iškilmingai minėti tą Šv. Panelei Dievo suteiktą malonę. Galop, kada tas mokslas bemaž visur buvo išsiplatinęs, Popiežius Pius IX, kaipo Kristaus Vietininkas, Romoje, kaip jau minėjome, 1854 m. gruodžio 8 dieną iškilmingai paskelbė, kad Švenčiausioji Pana Marija pačiame savo prasidėjime nėra sutepta kilminės nuodėmės. Popiežius įsakė tą pačią gruodžio 8 dieną maldingai minėti Švenč. Panelei suteiktą tokią malonę.

Visi sielos tobulinimo ieškantieji, mąstydami Nekaltai Pradėtosios gyvenimą, ras pavyzdį ir pagalbą savo kilniems troškimams patenkinti.

V. B.

Dar gudų sanatorių akademija.

Lapkričio mėn. 30 d. gudų sanatorių grupė surengė iš eilės antrą tą mėnesį akademiją. Skaitytojai atsimena trumpą mūsų suminėjimą, kaip pirmą akademiją, suruošta jų veikėjo Ivano Luckevičiaus mirties sukaktuvėms pagerbti, jaunas sanatorius p. St. Stankevičius viešai tvirtino, kad „Lietuvių Tarybą 1918 m. įkūrė vokiečiai". Jau tuomet tokiu prasimanymu esantieji akademijoje lietuviai pasipiktino. Šiuo žygiu gudų sanatoriai dar toliau nuėjo.

Kaip žinome, šiemet sueina apie 400 metų, kai Vilniaus Seime buvo pirmą kartą priimtas Lietuvos Statutas, parašytas tuometine slavų cerkvine kalba, kuri buvo tuomet visiems rytų ir pietų slaviams literatūrinė. Tas sukaktuves gudų sanatoriai sumanė sunaudoti savo tikslams ir lapkričio mėn. 30 d. suruošė minėtą akademiją su trimis paskaitomis apie Lietuvos Statutą. Tiesa, jau pačios paskaitų antraštės liūdijo, kad ši gudų grupė savinasi Lietuvos Statutą. Taip ir išėjo.

Akademiją atidarė p. Trepka iškilmingai pabrėždamas, kad „Statutas yra gudų tautos kūryba". (!?) Po tos prakalbos, skaitė paskaitą p. A. Luckevičius. Jis labai, tiesa, neaiškioje formoje tvirtino apie kažkokią gudų bajoriją, apie gudų-lietuvių sostinę, suprask Vilnių, apie gudų teises 1529 m. apie gudų teisiadarystę ir t.t. Šituos p. Luckevičiaus tvirtinimus perviršijo betgi jaunas gudų sanatorius p. Zeniukas. Jis savo paskaitoje „Lietuvos Statutas, kaipo gudų teisės paminklas" perėjo bet kokias padorumo, lietuvių atžvilgiu, ribas. Jis pastatė tezę, kad norint suprasti, kurios tautos papročių teisės davė Lietuvos statutui pamatą, reikia ištirti anų laikų gudų, lietuvių ir ukrainų papročių teisės. Tezė labai graži, reikėjo ją tik išvystyti; bet p. Zeniukas to nepadarė. Jis tiesiog, niekuo nepamatavęs tvirtino, kad lietuvių buvo permaža, kad duoti Lietuvos Statutui medžiagą; ukrainai gyveno per toli. Išvada — Lietuvos Statutas gudų tautos kūryba, o juo labiau, anot jo, kai gudų kultura visame kame viršijusi lietuvių kultūrą (!?) Užmiršo p. Zeniukas, kad tais laikais apie gudus nieks nieko nežinojo, kad jų visai ir vardo nebuvo, kad pradedant Palanga ir baigiant daug toliau į rytus nuo šių dienų lietuvių etnografinių ribų gyveno lietuviai, kad bajorai skaitė savę lietuviais, kad buvo Didžioji Lietuvos Kunigaikštija; užmiršo ir tai, kad slavų cerkvinė kalba buvo vartojama ir Kijeve, šių dienų ukrainų viename didesnių centrų, iš kur ji ir buvo atėjusi į Didžiąją Lietuvos Kunigaikštiją; užmiršo taipogi, kad rytų bizantinė kultūra ir slavų cerkvinė kalba susidūrė su Vakaru Europos kultūra ir lotynų kalba kaip tik tų dienų Lietuvoje, ir todel nestinga dokumentų ir įstatymų, kurie buvo rašyti ne tik slavių cerkvine, bet ir lotynų kalba. P. Zeniukui pakako to, kad Lietuvos Statutas buvo rašytas slavių cerkvine kalba ir jis visus nuopelnus priskyrė tik gudams.

Sulig tokio p. Zen. galvojimo, visi senovės lietuvių, lenkų ar vokiečių dokumentai, rašyti lotynų kalba, priklauso... lotynams, dabar italams. Ką?

Mėgino jisai išvardyti ir gudų bajorus, dalyvavusius Lietuvos Statuto redakcijoj, bet nurodė vos vieną — Goštautą, kuris, kaip žinome, buvo tikriausias Lietuvis. Žodžiu visa šio jauno „mokslininko" paskaita neišlaiko ir pavirsutinės kritikos.

Trečias iš eilės kalbėjo dr. J. Stankevičius apie Statuto kalbą. Ir šis beveik nieko nepasakė, o juo labiau, kai davė pavyzdžius iš kitų anų laikų spausdinių, neliesdamas beveik pačios Statuto. Ir suprantama. Lietuvos statute gal daugiau yra posakių ir terminų lietuviškų, negu gudiškų. Todel jis beveik ir nemėgino Statuto judinti kalbos atžvilgiu.

Plačiau kiek parašiau apie šią akademiją, kad skaitytojai žinotų, jog gudų tarpe atsirado nauja sanatoriška grupė, kuri mėgsta kalbėti visos gudų tautos vardu ir kuri be atodairos skelbia lietuvių atžvilgiu didžiausį šovinizmą. Todel suprantama, kad lietuviai į panašias akademijas, nukreiptas, pasakykime atvirai, prieš lietuvius — nesilanko. Ir neverta.

Gudrus vokietis išgalvojo (toks yra posakis) beždžionę, bet šių dienų gudas sanatorius...

m.

Nepriklausomosios Lietuvos Užsienių Reikalų ministeris
D-ras DOVAS ZAUNIUS.

— Bolševikai nusiuntė Australijon 20.000 dėžių su degtukais; Australijos degtukų fabrikantai reikalauja išvyti iš Australijos visus bolševikų prekybos agentus, nes jie vedą komunistinę propogandą.

Pasmerktuoliai šv. Jono bažnyčioj.

(Iš Vilniaus padavimų).

Neabejoju, kad kiekvienas mūsų ne kartą buvo šv. Jono bažnyčioj, stebėjosi jos dydžiu ir toj galingoj šventykloj jautė savo mažumą. Gal ne viename š mūsų čia užgimė kilnios mintys, gražūs norai, taurūs troškimai. Ir todel mane ypatingai sujdomino padavimai liečią tą, o ne kurią kitą bažnyčią. Padavimą, kurį čia papasakosiu, girdėjau jau labai seniai, vaiku dar būdama. Pasakojo jį man senelė, kuri mokėjo labai daug žavinančių padavimų ir turėjo ypatingą Dievo dovaną stebūklingai gražiai pasakoti. Jos švelnūs žodžiai plaukte plaukė atskleisdami kaskart naują, kaskart įdomesnį praeities vaizdą, ir klausytojas užmiršęs kur esąs, girdėdamas gražius žodžius, ėjo paskui senelę į aukštus kalnus, į tankius miškus, plaukė giliaisiais ežerais, klausė puikių giesmių, kurių mirtingieji negirdi, ir žavėjosi keistu, dar nematytu, o taip pat gražiu, jos rodomu, pasauliu... O stebūklinga senelė vedė vis toliau ir rodė vis naujus: pievose pilna gėlių, kurios jau žemėj išnyko, ir po tas pievas vaikščiojančios mergelės geltonkasės su rūtelių vainikėliais galvose ir dainuojančias daineles, kurių jau šiandieną nebedainuojama... Ji rodė ežerų dugnuose gintarinius rūmus, kurių jau šiandien nebestatoma... Rodė klaikius takus, kuriais jojo narsūs Lietuvos berneliai ant žirgų, kokių dabar jau nėra... Ir jojo tie berneliai ir gynė savo tėviškėlę ir smarkiai puolė baisius priešus— šiandien taip pult jau nebemokama! Gal todel, kad šiandien jau tėvynės nebemylima?... Senelė vedė vis toliau, o kiekvienas naujas praeities vaizdas buvo kaskart gražesnis... Nebijojai baisių šmėklų, kurių kadaise buvo taip daug, nė išalkusių žvėrių, kurių pilni buvo mūsų miškai, o šiandien mes jau miškų maža teturime... Klauseis tik čiulbėsio stebūklingų paukščių, kurių jau nebėra, jautei gėlių kvapą, kurios jau nebeauga ir žavejais, nes viskas buvo taip gražu... Ir gailėjai, kodel tas viskas žuvo jau žemėje, ir klausei savęs, nejaugi tas viskas išnyko jau amžinai?...

Mėgau lankyti tą senelę ir žavėtis jos pasakojimais. Tik, dėja, pažinau ją per vėlai. Ji buvo jau labai sena ir serganti, retai galėjo ką nors papasakoti. Girdėjau iš jos lūpų kelis tik padavimus ir jų neužmiršiu. Gaila tik vieno, kodel jai pasakojant neužrašau. Bet aš buvau dar visai maža, neatėjo man į galvą rašyti, o gal maniau, kad ne pasakojimus rašo, bet rašinius sako. Senelė mirė nusinešdama į kapą milžinišką padavimų turtą, tokio turto šiandien nebeturi jau nieks!.. Aš užmiršau senelės vardą, nemokėčiau dargi surasti jos kapo, tačiau vaizdų jos suburtų negaliu užmiršt.

Pasitaikė prieš porą metų perskaityti lenkų kalboje padavimą, girdėtą iš anos senelės. Jis buvo parašytas gražia, literatine kalba, bet trūko jame tos praeities galybės, kuri buvo jaučiama kiekviename senelės žodyje. Tačiau tas man priminė senelę ir ryžaus atskleisti visiems jos paliktus praeities vaizdus. Šio savo pasakojimo nedrįsčiau net pavavadinti šešėliu to, ką pati girdėjau, bet ne visi gimsta genijais!

Pasiklausykime pačios padavimo.

Seniai, seniai, kuomet mūsų Vilnius nebuvo dar toks kaip dabar, gyveno jame labai turtingas ponas. Jis buvo blogas žmogus! Ne vieną moterį su mažu kūdikėliu pavarė nuo savo negailėstingų durų tamsią ir baisią rudens naktį, o ji, atstumta, ėjo ir skundėsi visai gamtai ir keikė poną... Ir gailėjo jos vėjas, ir staugė baisiai po pono langais... Ir gailėjo jos debesys tamsūs, ir gailiai verkdami užliedavo ašaromis pono laukus... Ir gailėjo jos mėnulis, ir švietė jai draskydamas storą debesų uždangą, šildė jos stingstančius sąnarius... Ją glaudė, ją ramino, jos gailėjo visi, tik jis, jis vienas negailėjo nė jos, nė jos mažo kūdikėlio ir pavarė audros metu... Ne kartą senelis, badu mirštąs, maldavo poną duonos gabalėlio, o ponas rodė jam gardumynus ir bardamas už begėdiškumą varė šalyn... O senelis, neturėdamas jėgų toliau eiti, su prakeikimu lūpose mirdavo po pono langu... Ne kartą žiemos šalčiu atėidavo pas poną keleivis ir prašės pasišyldyt, bet ponas parodęs jam šiltą ugnelę bardamas varė negailėstingai. O tas sušaldavo po pono langais su baisia veido išreiška, kuria, jau miręs, tartum norėtų prakeikti poną... Joks nelaimingas, joks vargdienis negalėjo įeiti į beširdžio pono rūmus, nes buvo koliojamas, varomas ir šunimis piudomas. Bijojo tat pono vargdieniai, o motynos iš tolo rodydamos jo rūmus, kalbėjo vaikeliams: „Tenai gyvena ponas, kuriam Dievas nedavė širdies"...

Bet baisusis ponas tiktai vargdieniams buvo taip blogas. Jis mėgo turtuolius ir gyveno linksmai, kasdien puotas keldamas, kasdien linksminosi. Žmonės kalbėjo, kad jis savo dideliu turtu sukrovė skriausdamas ir apgaudinėdamas, tačiau nedrįso jam to sakyti nieks, nes vargdieniai bijojo, kiti žemai lenkė galvas prieš jį, nes aukso galybė ir tuomet jau buvo didelė.

Atsitiko, kad šis turtuolis mirė. Negailėjo jo nieks, nes daug kam skriaudų buvo padaręs. Šeimyna jam kėlė taip iškilmingas laidotuves, kokių jau nieks nebeatmena. Jo turtingai papuoštą lavoną brangiame karste lydėjo milžiniškos minios žmonių, nes visi norėjo matyti laidotuves pono, kursai neturėjo širdies. Jo kūną iškilmingai atgabenta šv. Jono bažnyčion, ir lydėjo jį daug kunigų. Ir čia, toj milžiniškoj šventykloj, gulėjo jo menkas lavonas. Nebegelbėjo turtų galybė, nebegelbėjo žiaurumas ir beširdiškumas; mirtis teisinga nutraukė jojo gyvenimo stygą... Varguolių minios ėjo žiūrėti jo lavoną pilną brangumynų ir maldavo pas Dievą pasigailėjimo...

Kitą dieną turėjo poną laidoti. Vakarą uždarė bažnyčią ir liepė ją saugot berniukui, kuris visuomet tuo užsiimdavo. Berniukas ne kartą nakvojo bažnyčioj su lavonais įvairių žmonių, tačiau šį kartą jis ėmė bijoti. Jis žinojo, kad ponas gyvas būdamss buvo blogas ir skriaudė varguolius, kas užtikrins, kad po mirties pasikeitė?... Bet... jis gėdinosi prisipažinti bijąs ir pasiliko bažnyčioje. Visiems išėjus berniuko baimė kaskart ėmė augt. Jis stengėsi nežiūrėti į lavoną menkai apšviestą mažu raudonu žiburėliu ir dideliais žingsniais vaikščiojo po bažnyčią. Tyla, girdėt tik žingsniai ir jų aidas didelėj šventykloj... Ne, jis nebijo, ir ko? Juk jis yra, vienas vienintelis visoj bažnyčioj, kaip ir visada! Nejaugi šventoj vietoj išdrįs kas padaryti jam bloga, jam, kuris dar niekam blogo nebuvo padaręs?...

— O kas gi čia? — Berniukas sustojo ties durimis ir nustebęs žiūrėjo į rakto skylutę, iš kurios ėjo dūmai.

— Kas gi tai gali būt?.. Iš kur eina tie dūmai ir kodel iš lauko? Tai gaisras! Berniukas greit atrakinęs atidarė duris ketindamas bėgti, bet staiga jam kelią pastojo keturi vyrai. Jis išsigando, tačiau nedrįso šaukti, nes nepažįstami vyrai grąsė jam peiliu. Jis nesipriešindamas pareikalavus atidavė jiems raktus ir akimis maldavo ju pasigailėjimo. Veltui... Užuot pasigailėjimo jis išgirdo žiaurų balsą:

— Eik, ir nutrauk nabašnykui žiedus!

Berniukas bijojo nepažįstamų vyrų, bet dar labiau išsigando išgirdęs, kad jam liepiama eit apiplėšti lavonas. Jis visuomet nakvodavo bažnyčioj, bet jam ir į galvą neatėjo, kad čia galima plėšti ir vogti. O dabar jam liepiama bažnyčioj apvogti lavoną žmogaus, kursai ne-

KORESPONDENCIJOS.

Viln.-Trakų apskr

Dzegcioriai, Valkinykų vals. Nedidelian mūsų sodžiun (18 ūkininkų) pareina 9 egz. „Vilniaus Rytojaus" ir 1 egz. „Jaunimo Draugo". Iš to galima spėti, kad gyventojų dalis mėgsta skaityti. Dėja. Kita dalis, ypač jaunimas dar daugiau brangina baltakę, negu laikraštį. Tai nesudaro mūsų sodžiui garbės. Del to, žinoma, ir tautinis veikimas yra apmiręs. Jau daug maloniau suminėti mergaitės, kurios žengia doros ir lietuvybės keliu puošdamos tą kelią gražiomis lietuviškomis dainomis.

D-rių Tiesa.

Švenčionių apskr.

Linkmenys. Kur tik pažvelgsi, visur žmoneliai dejuoja, skundžiasi, kad vargas ir skurdas spaudžia. Uždarbių jokių nėra, mokesčiai dideli, nuolatos sekvestratorius, o čia ir duonelės kartais trūksta. Tai nors gyvas žemėn lįsk. Užtat daug jaunų žmonių turi apleist gimtąjį kampelį ir kel aut svetur. Šių metų pavasarį nemaža jaunuolių išemigravo į Prancūziją. Dabartiniu laiku pasirodžius agentui daugelis mergaičių, berniukų ir net senesnių susirašė važiuot Brazilijon. Vieną grupę mano išvežt prieš Kalėdas, o antrą po Naujų Metų. Visi tikisi užjūry praturtėsią ir laimę rasią. Ar jie ten laimę ras, nežinia.

* * *

Kažin kodel mūsų valsčiaus vaitas užsiėmė dabartiniu laiku laikraščių platinimu. Perša dar mums negirdėtą kažkokią „Vytį". Duoda glėbiais šaltyšiams to laikraščio ir įsako veltui dalyti žmonems. Visi tik žiūri kas čia per laikraštis. Kiti net ir imti bijo. „Jei kazna veltui dalija, tai paskui kai apkraus padotkais tai ir neišsimokėsim", — kalba žmonės. Gal „Vilniaus Rytojaus" redakcija mums malonės paaiškinti kas per laikraštis toji „Vytis".

Algimantas.

Redakcijos prierašas *„Vytis" yra leidžiama lenkų, lietuvių vienybei skaldyti. Kadaise išgama Aukštuolaitis leido „Suvienytąją Lietuvą", vėliau kun. Grondskis „Mūsų Balsą", o dabar visokie apsimetę mūsų „draugais" leidžia „Vytį". Šis laikraštis yra nelietuvių naudai leidžiamas ir žmonės gerai padarytų kišdami tą dovanai dalinamą laikraštuką krosnin, kaip seniau darydavo mūsų tėvai, kurie net maldaknyges degindavo, jeigu jas dalindavo rasų žandarai*

Ašmenos apskr.

Byliai, Dzeveniškių vals. Šių m. lapkričio 18 d. atvykęs sekvestratorius iš Dzeveniškių aprašė veik kiekvieno ūkininko turto dalį licitacijai. Sodžius medžiaginiu žvilgsniu, nemenkiau stovi kaip ir kiti aplinkiniai sodžiai. Dar primintina, kad jaunimas norėdamas išnaudoti ilgus žiemos vakarus, jau susirašė į vakarinius kursus. Be to sekmadienio rytais vadovaujant Martynui Sakalauskui, pagieda lietuviškai valandas ir šiaip bažnytinių giesmių. P. Sakal. tvarko visą sodžiaus jaunimą ragindamas garbinti Dievą sava lietuvių kalbą.

Raškinis.

Lydos apskr.

Vigonys, Rodunės vals. Šiais metais mūsų sodžių tris kartus ištiko gaisras, sudeginęs net 9 kluonus. Gaisrų priežastis daugiausiai paperosai. Nejaugi žmonės negali suprasti ir pasisaugoti? Laikraščiuose jau buvo apie paperosų kenksmingumą rašyta. Neįtikino spaudos žodžiai, įtikins įvykiai.

Raškinis.

Suvalkų apskr.

Burbiškiai, Krasnavo vals. Mūsų sodžiaus valdiška mokykla tapo perkelta į Krasnavo dvarą, kur yra tik 9 mokslo amžiaus vaikai, o mūsų sodžiaus 57 vaikai po tris ir daugiau kilometrų priversti vaikščioti į lenkų valdišką mokyklą. Ūkininkai užprotestavo ir neįdžia taip toli savo vaikų. Buvo atvažiavęs iš Suvalkų inspektorius ir koks tai neva iš Varšavos ponas. Jie matavo kelią stačiai per laukus į mokyklą, bet žmonės, per kurių kolonijas vedė kelią, nesutiko. Kitą kartą atvažiavę matavo kelią, aplinkui, bet kiek to kelio, mes nieko nežinom. Mūsų sodžius jau davė keletą skundų, važinėjo pas inspektorių ir stor osta, prašė, kad paliktų mokyklą, o jei perkeltų, tai kad leistų steigti privatinę lietuvišką. Rodosi, yra įstatymas, kad vaikų negalima versti vaikščioti į mokyklą, jei kelio daugiau 3 kilometrų (Taip yra. *Red.*), o mes jau gavome po 20 auks. pabaudos. Mes nežinom kas daryti: mokėti pabauda, ar ne? leisti vaikai į lenkišką mokyklą už 4 kilometrų, ar ne? Prašome patarimo, kas daryti ir į kur kreiptis.

Red. prierašas. Reikia įrodyti, kad ligi mokyklos yra daugiau 3 kilometrų kelio, ir tuomet esate laisvi nuo priverstino mokymo prievolės. Tuo klausimu paduokite skundą į savo Kuratoriją.

ŪKIO SKYRIUS.

Šis tas apie ganyklas.

Kiekvienamе ūkyje naminiai gyvuliai nemaža turi reikšmės ar tai kaipo jėga važiojimui ir dirbimui, arba gaminimui įvairių produktų, kaip antai: pieno, mėsos, lašinių, vilnos ir t.t. Kad naminiai gyvuliai pilnai galėtų patenkinti mūsų reikalavimus, kitaip sakant, kad arklys galėtų gerai dirbti, karvės duotų daug pieno ir t.t., jie turi būti atatinkamos veislės, gerai prižiūrimi ir atatinkamai šeriami. Tai yra sąlygos labai svarbios ir kiekvienam ūkininkui žinomos, norint ne kiekvienas ūkininkas rūpestingai jas išpildo.

Gerų gyvulių išlaikymas daug pareina nuo geros ganyklos. Gera ganykla turi nemažos reikšmės visiems gyvuliams, bet ypatingai karvėms ir avims. Reikia pastebėti, kad paskutiniais laikais Vokietijoje rūpinamasi taip pat ganykla kiaulėms.

Geros ganyklos uždavinys yra kelėriopa, būtent: kad suteikus gyvuliams maistingo ir sveiko pašaro ir davus galimybės išbūti gyvuliams kas dieną po keletą valandų šviežiame ore, kas labai geros daro įtakos į jų sveikatą.

Kai gyvulys ėda žalią ir gyvą žolę, sultingą ir skanią, pasirinkdamas sau tokius augalus, kokie jam labiau būna reikalingi, tuomet nauda žymiai būna didesnė, negu iš tokio pat kiekio pašaro, bet išdžiovinto, arba konservuoto. Kad ištikrųjų taip yra, tai rodo skaitlingi mėginimai įvairių mokslo vyrų, tai gali pastebėti ir kiekvienas ūkininkas, išvaręs savo gyvulius ant šviežios žolės pavasarį. Juk daugiausia ir geriausio pieno turime apie pabaigą gegužės mėnesio, tai yra tuomet kai ganyklose daugiausia būna žolės iš priežasties pakankamai drėgnumo, kurio daug prisirenka per žiemą kiekvienoj dirvoj, o taipogi šiltų nakčių ir t.t.

Gamta ganyklai geriausias sąlygas suteikia gegužės mėnesį, bet ūkininkas turi rūpinties, kad ne tik pavasarį, bet ir per visą vasarą ir rudenį ganykla būtų panaši į gegužės ganyklą. Tiktai klausimas, ar tai yra galimas dalykas?

Reikia pasakyti, kad ne visai, nes ne visas sąlygas dirbtiniu būdu galima suteikti, bet labai daug galima padaryti tame, kad ganykla būtų labai gera pavasarį, gera per vasarą ligi vėlyvam rudeniui.

Kad ganykla būtų gera, tai reikalinga, kad augalai joje turėtų: 1) pakankamai šilumos, 2) šviesos, 3) vandens ir 4) maisto dalių, būtent fosforo rūkšties, azoto, kalio ir kalkių (vopnos).

Dirbtiniu būdu iššaukti šilimos negalima, bet yra augalai, kurie jos daugiau reikalauja ir tokie, kurie šilimos mažiau reikalauja. Todel atatinkamu augalų parinkimu galime turėti daug žolės, tiek pavasarį, tiek vasarą ir rudenyje.

Tai pat galima pasakyti ir apie šviesą.

Su vandens stoka galima kovoti įvairiais būdais, būtent: 1) parenkant atatinkamus augalus, 2) atatinkamu įdirbimu galime prilaikyti dirvoje drėgmę, kitaip sakant, padaryti dirvą geriau laikančia drėgnumą, 3) atatinkamu nuganymu ganyklų galime privesti prie to, kad esą žemėje vandens ištekliai būtų gerai išnaudoti ir, pagaliau 4)—tam tikrose sąlygose galime į ganyklas užleisti vandens iš šalies.

Augalų maistas dirvoje randas arba pūvant organinei medžiagai, prie kurios priklauso visokios augalų ir gyvulių atmatos, arba jų įdeda žemėn pats ūkininkas trąšų pavidale. Ir vieną ir kitą augalų maisto šaltinį ūkininkas turi išnaudoti, tačiau ypatingai kreipiant domės į maistą, kuris randas žemeje. Gera ganykla galima turėti geresnėj žemėj, kur mažiau duodanti trąšų, geriau galima išnaudoti dirvos maistingąsias medžiagas, ypač atatinkamu įdirbimu. Jei to padaryti nemokame ir per savo neišmanymą turime ganyklas daugiau trešti, tai tiktai gauname bereikalingą nuostolį.

Todel iš to, kas viršuj pasakyta, išeina: 1) kad ganykloms geriau parinkti geresnė žemė, bet ne tokia, kurioj jau niekas nenori augti, kaip pas mus kad yra daroma; 2) Parinkti tiktai atatinkamus žemei augalus, 3) ganyklas atatinkamai įdirbti ir trešti, 4) Atatinkamai prižiūrėti.

Geriausia žemė ganykloms tokia, kuri lengvai praleidžia vandenį, kiek drėgnesnė, negu dirbama dirva ir netaip drėgna, kaip pieva. Pagaliau, ganyklai galima pataikinti net kietesnė dirva. Kai del nuokalnumo, tai geriau yra pietų arba žiemos rytų nuokalnumas, negu šiaurės.

Ganyklos įdirbimas yra tame, kad jos paviršių supuriname ir privoluojame bent kartą į metus, kad paviršius nebūtų perdaug supuolęs ir drėgmė lengvai persigertų, o taipogi kad išlyginus nelygumus, kuriuos padaro gyvuliai savo kojoms.

Kai del ganyklų trešimo, tai jis taip pat turi būti pakankamas. Geresnėse žemėse, jeigu atatinkamai įdirbame žemės paviršių, tai puvimas joje vyksta ant tiek stipriai, kad trąšos beveik nebūna reikalo ir dadėti. Gi liesesnėse žemėse naudinga esti sustiprinti dirva fosforo rūkšties ir kalio trąšomis, geriausia tomamilčiais ir kainitu. Be to, ypatingos reikšmės ganykloms turi kalkės (vapna), nes nuo jų žemė daros puresnė, lengviau vaikščioja vanduo ir oras ir greičiau vyksta medžiagų puvimas, per tai žemėje daugiau atsiranda reikalingo augalams maisto. Tiktai kalkių perdaug duoti nereikia, nes jei tuo tarpu ir padidės žolės auglius, tai ateityje užtat žiemė suliesės.

Gana žymios turi reikšmės ir gyvulių mėšlo išnaudojimas kurį jie palieka ganykloje. Todel gyvulių išmatos turi būti kasdien taip išskirstytos, kad negadintų žolės ir neišsaugtų kupstų. Mat, jei išskirstyti gyvulių išmatas ant dar nenuganytos žolės, tai paskui jos gyvuliai nebenori ėsti, o jei visai neišskirstyti, tai ant mėšlo paskui išaug skupstas labai buinių žolių, kurių gyvuliai taip pat nenori ėsti.

Toliau, norint ganyklą išlaikyti gera, reikia ją atatinkamai nuganyti. Bendrai, naudojantis ganykla reikia laikyties šių taisyklių.

1. Gyvulius leisti ne į visą ganyklą iškarto, bet nuganyti atskirais gabalais, tai tada jie ne tiek žolės sugadina. Danijoje ganyklose riša karves prie kuolelių ant trumpų virvių, kad žolės joms ištektų pusei dienos. Panašiai elgties naudinga tuomet, kai ištikrųjų gera ganykla. Jei ganykla menkesnė, tai geriausia ją padalyti į 4 gabalus ir kiekvieną nuganyti skyrium. Tada kuomet vienam gabale ganysime gyvulius, tai kitam gabale žolė galės laisvai augti, o per metus į kiekvieną gabalą sugrįžime kokia 3—4 kartus.

2- Atatinkamą gabalą reikia pirmiausia nuganyti melžiamomis karvėmis, paskui telyčiomis, o po to jau arkliais ir avimis. Nėkuomet nereikia iškarto leisti į ganyklą visus gyvulius kartu, nes tada ganykla nebus išnaudota racijonaliai. Žąsų ir kiaulių į bendrą ganyklą leisti nereikia, nes pirmosios išrenka pačias jaunlausiąsias žoles, taigi pačias skaniausias, o antrosios — knisa ir gadina ganyklos veją.

3. Po didesniam lietui, kuomet ganyklos paviršius šlapias ir klampus, tai vieną — kitą dieną geriau gyvulius pašerti tvarte, negu rizikuoti sugadinti ganyklą.

4. Jeigu žolė auga buiniai ir gyvuliai nespėja nuėsti, tai reikia senesniąją žolę nušienauti. Nereikia daleisti, kad ganykloje žolė nužydėtų, nes nuo to žolė paskui daug blogiau atauga ir netaip būna skani.

Kad gyvuliai gerai išnaudotų ganyklą, tai labai svarbu, kad vietoje jie turėtų gero vandens gėrimui pakankamai.

Bendrai, beveik kiekvienoje žemėje galima turėti gerą ganyklą ir kiekvieną ganyklą galima padaryti gera, jei tik nesigailėsime darbo.

M. R.

---

turėjo širdies ir gyvas būdamas skriaudė varguolius?...

— Ne! — sušuko, — verčiau užmuškit, bet šito lavono aš nepajudinsiu!

— Tai mirk, — tarė jam antras vyras ir pakėlė peilį.

Tačiau ba mė taip baisios mirties užmušė jame visus jausmus ir jis ėmė šaukti:

— Viską, viską ką tik norite padarysiu, tik palikite mane gyvą! ..

— Gerai, — tarė trečias vyras, — eik, tik greitai, eik ir nutrauk jam visus žiedus!

Berniukas drebėdamas įėjo į šventyklą. Jisai žinojo turįs greitai nutraukti žiedus ir išnešt juos nepažįstamiems vyrams, nes kitaip jį laukia mirtis!... Bet kaip nutraukt? Pasižiūrėjo lavono pusėn ir bijodamas ėmė aplink bažnyčią eiti prie jo.

— Koks keistas šešėlis krenta nuo tų kolonų... Kaip visos tos stovyklos juda... Kaip tie suolai dreba... Kokios tos grindys slydžios, kokios kietos...

Berniukas kaskart pastebėdavo kažką keisto, jo baimė augo. Norėjo bėgt, bet už durų laukė jo mirtis ir jis sustojo ties lavonu.

— Nutraukt žiedus ir bėgt... kaip baisu... Jie neturėjo širdis... Koks jų peilis aštrus, susyk užmuš... Guli, nejuda, o tartum alsuoja... Gal jisai gyvas, gal tik užmigo?... Jie laukia, jie užmuš...

Dar vienas žingsnis ir berniukas pasilenkęs pažvelgė numirėlio veidan. — Baisi veido išreiškė, bet nejuda. Berniukas iš baimės prisimerkė ir greit ėmė traukti žiedus...

Tik staiga... baisusis ponas išplėtė akis, grobė vaiką už drabužių ir baisiu, požeminiu balsu sušuko:

— Pasmerktuoliai! Pasmerktuoliai, gelbėkit!!.

Ir tą valandą atsitiko kažkas baisesnio už viską, kas tiktai gali būti baisius... Trūko bažnyčios akmens, iškrito metaliniai karstai ir atsidarė, o iš jų ėmė keltis baisūs numirėliai ir keikdamiesi kėlė ūžimą ir triukšmą, nuo kurio drebėjo visa bažnyčia. Nelaimingas vaikas ėmė bėgti — lavonai jį vijo... O atrodė jie baisiai: vieni, nesenai dar palaidoti, buvo labai išblyškę, kiti jau apipuvę, leido baisų kvapą, dar kiti vien griaučius ir judėdami barškėjo, o užvis baisesni buvo griaučiai, ant kurių juostomis kabojo kirmėlėta mėsa... Berniukas pabėgo į chorą ir kabliu užsikabino duris. Ant tų durų kabėjo kryžius ir pasmerktuoliai su ūžimu bėgo nuo laiptų... Tada jie ėmė krauti karstus ir kaskart kėlėsi į viršų... Berniukas įlipo į pačią vargonų viršūnę ir su baime sekė numirėlius... O jie, kraudami karstus, vis kėlėsi, pagaliau pasiekė chorą ir ėmė artintis prie vaiko... O jisai nelaimingasis glaudėsi kaskart stipriau prie vargonų, ir kuomet jį bemaž jau siekė, didžiausioj beimėj sušuko:

— Jezau! Marija!...

Tuos žodžius ištarius, griuvo triukšmingai pasmerktuolių sukrauti karstai ir išbyrėjo po visą bažnyčią, o jie patys nukrito drauge... Tačiau jie vėl ėmė krauti karstus, vėl lipo į chorą ir vėl buvo nustumiami iš choro akštybių. Baisi ta kova tęsėsi visą naktį...

Tik, staiga sugiedojo gaidys ir pasmerktuoliai griuvo su dar didesniu triūkšmu, bet jau nebesikėlė. O nelaimingas vaikas dar meldėsi ir maldavo pas Dievą pagalbos...

Jau švito. Saulutė ėmė tekėt ir pirmais savo spinduliais apšvietė bažnyčios langus. Vaikas nušoko nuo vargonų ir nustebęs ėmė dairytis. Apačioj jis pamatė daugybę išgriautų karstų ir baisių lavonų. Jis greit išbėgo ir bažnyčios ir prišokęs iš visų jėgų ėmė judinti varpą, tartum į jį norėdamas išlieti visas savo nelaimes ir baimę... O varpas stipriai supamas, skambėjo keldamas miegantį Vilnių skelbė apie nepaprastą baimę.

Eris.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Naujas Vidaus Reikalų Ministeris

Šiomis dienomis pradėjo eiti savo pareigas naujai paskirtas Nepr. Lietuvos vidaus reikalų ministeris p. Arevičius, buvęs ligišiolinis Alytaus apskrities viršininkas.

Lietuvos diplomatų ir atstovų pasitarimai Kaune.

Šio mėnesio pirmomis dienomis Kaunan atvyko Nepriklausomosios Lietuvos atstovai užsienyje: iš Maskvos p. Baltrušaitis, iš Berlyno p. Sidzikauskas, iš Paryžiaus Atstovybės tarėjas p. Dobkevičius ir kiti. Pasitarimuose dalyvavo taip pat Klaipėdos gubernatorius p. Merkys.

Sprogimas „Jaunosios Kartos" redakcijoj.

Lapkričio 30 dieną „Jaunosios Kartos" redakcijoj nežinomų piktadarių iš anksto padėta krosnyje, sprogo pragaro mašina sunaikindama butą. Žmonių nieks neužmušta, nes tuo metu redakcijoj nieko nebuvo. Sprogimas įvyko tuoj po „Geležinio Vilko" narių susirinkimo. Šiuo laiku kriminalinė Kauno policija veda tardymą. Keletas įtartinų asmenų jau suimta.

Lietuvos spauda vienbalsiai pasmerkė šį teroristinį įvykį.

Ūkio ir pramonės paroda Kaune.

1930 metais Kaune žadama surengti didelė Lietuvos ūkio ir pramonės paroda. Tuo klausimu dabar jau vedamos atatinkamų įstaigų derybos. Paroda žada būti suruošta birželio mėnesį.

Lietuvos studentų atstovybės rinkimai.

Šio mėn. 3 d. pasibaigė Lietuvos universiteto studentų atstovybės rinkimai, kuriuose dalyvavo: tautininkai, ateitininkai, varpininkai ir žydai. Lenkų studentų grupė nedalyvavo neva tai delto, kad pereitais metais jų atstovas Lietuvos studentų atstovybėje jautęsis nesmagiai.

Pasibaigė savivaldybių rinkimai.

Rygos laikraštis „Sevodnia" praneša, kad visoje Lietuvoje savivaldybių rinkimai provincijoje jau pasibaigė. Daugiausiai išrinkta bepartyvių. Toliau eina tautininkai, liaudininkai ir krik.-demokratai. Dalyvavusių rinkimuose nuošimtis buvo didelis.

Lietuvoje socialdemokratų partija leista.

Savo metu Kauno karo komendantas, padarius kratą „Socialdemokrato" bute ir partijos vadovybės buveinėje, buvo uždaręs socijaldemokratų partiją. Partijos vadovybė perdavė bylą Kauno Apygardos Teismui, kuris šiomis dienomis nagrinėjo tą klausimą. Gynė: adv. Leonas, Šleževičius ir Finkelšteinas. Teismas panaikino karo komendanto parėdymą.

VIETOS KRONIKA.

Kodel „Kur. Wil." to nemato.

Del mūsų pastabos, kad visai be reikalo, Kudirkos atminčiai pagerbti akademijoje, buvo paskaitytos jo eilės, išverstos lenkų kalbon, pasipiktino sanatorių organas „Kur. Wil.", pavadindamas tai „Keistos pretenzijos." Šią pastabą „Kur. Wil." įsidėjo, vos spėjus mūsų laikraščiui pasirodyti. Nuostabus greitumas. Bet kartu norisi paklausti sanatoriško „Kur. Wil.", kuris su atsidavimų gina strzelcus, kodel jis nepamatė tilpusios tame pačiame „Vilniaus Rytojaus" numeryje žinios apie Vyties išniekinimą Kaltinėnuose, kur Strzelcų organizacijos narys J. Szkleński, greičiausiai provokacijos tikslais, iškoneveikė lietuvių tautos ženklą?

Lenkų profeseriai išvyko N. Lietuvon.

Pereitą šeštadienį du lenkų profesoriai Antoniewicz'ius ir Semkowicz'ius mokslo reikalais pro Vievį išvyko Nepriklausomon Lietuvon.

Neprikl. Lietuvoj abudu profesoriai mano išbūti keletą dieną. Jie dabar revizituoja prof. M. Biržiškų, kuris šiemet lankėsi Lenkijoj.

Lietuvių Studentų S-gos susirinkimas.

Lietuvių Studentų sąjungos Valdyba prašo pranešti, kad sekmadienį, gruodžio 8 d. 4 val. 30 m. p. p. Sąjungos bute įvyks Sąjungos narių susirinkimas. Dienotvarkėje tarp kitų klausimų numatoma poeto Fausto Kiršos paskaita.

Konfiskavimai.

Pereitą antradienį Miesto Storastijos parėdymu buvo sukonfiskuotas endekų laikraštis „Dz. Wileński" ir taip pat šiomis dienomis gudų studentų organas „Šliach Moładzi" Nr. 8. Redaktorius traukiamas teismo atsakomybėn iš B.S.129§ ir iš spaudos įstatymo 1 §.

Valstybės valdininkai jungiasi.

Lenkijos valdininkai yra susibūrę į sąjungas. Tačiau tos Sąjungos apimdavo pavienes valdininkų grupes, atsižiūrint jų profesijos. Dabar tveriasi bendras komitetas, kuris šaukia visų grupių atstovus į kongresą. Kongresas įvyks šių metų gruodžio 8 d. Jame ketina dalyvauti ir susisiekimo įstaigų valdininkai.

Nauji 20 zl. banknotai.

Šio mėn. 1 dieną apyvartoje pasirodė nauji Lenkijos Banko 20 zlotų banknotai su Banko pirmininko p. Wróblewski'o parašu. Banknotai turi šių metų rugsėjo 1 dienos datą.

Sanacija Vilniaus ligonių kasoje.

Lenkų laikraščiai praneša, kad Vilniaus ligonių kasoje vedama sanacija. 22 darbininkai atleisti nuo darbo nuo šio mėn. 1 d. su trijų mėnesių atlyginimu. Tolimesnio ligonių kasos darbininkų atleidimo laukiama apie naujus metus.

Tie bedarbės neatjaučia.

Vilniuje, kaip jau nekartą minėjome, del skurdaus gyvenimo yra labai daug bedarbių. Dabar gi, pasibaigus darbymečiui, bedarbių skaičius dar labiau padidėjo ir kas savaitę didėja po kelis šimtus. Taip, pav. pereitą savaitę padidėjo 261 asmeniu ir viso Darbo Biūre buvo užsirašiusių 2754 bedarbiai. Matome kiek žmonių kenčia skurdą, o jeigu paimsim domėn bedarbių šeimynas, tai gausime baisų vaizdą. Tuo tarpu išeinąs plečkaitininkų organas giriasi, kad emigrantai darbu aprūpinti ir bendrai jais rūpinasi įvairios lenkų įstaigos. Netgi Raudonasis Kryžius turi įtaisęs jiems bendrabutį, kuriame gyvena visi emigrantai, kol išgauna dokumentus (ar pasus?). Tiems bedarbės nėra. Jie aprūpinti, o vietiniai žmogali ir pabadauti. Raudonajam Kryžiui galvos del jų neskauda.

Bylos dar cerkvių grąžinimo.

Tenka sužinoti, kad bylos del cerkvių grąžinimo katalikams, prasidėsiančios 1930 metais sausio mėnesį. Bylas nagrinės Vilniaus, Gardino, Naugardėlio ir Balstogės Apygardų Teismai. Kaipo ieškovas yra Vilniaus Arkivyskupijos Kurija, kuri, kaip minėjome, iškėlė Pravoslavų Cerkvei Lenkijoje bylą.

Trumpai apie viską.

— Prancūzijoje šiomis dienomis įvyko du vienas kitam priešingi nuotykiai. Tautiškai nusiteikę prancūzai, liūdėdami del Klemenso mirties, suruošė didelę manifestaciją prie Nežinomojo Kareivio kapo; ši manifestacija kartu reiškė ir jos dalyvių nepasitenkinimą, kad Klemenso darbai eina niekais, kad Prancūzija geru noru išsižada Vokietijos naudai pergalės vaisių. Notoli Paryžiaus prancūzai manifestavo už susiartinimą su vokiečiais. Iš Vokietijos atvyko daug vokiečių socialistų, kurie tokiu būdu norėjo pabrėžti Vokietijos taikingumą ir palankumą Prancūzijai. Prancūzų dalis vokiečiams visgi netiki ir savo socialistus vadina jų tarnais. Partijų santykiai ir ten, kaip matome, labai nejaukūs.

— Bolševikų du laivai dabar plaukioja Atlanto vandenyne; jie mano užsukti į Viduržemio jūrą ir aplankyti Italiją.

— Vokiečių parlamentas nutarė padaryti plebiscitą del Jungo plano gruodžio 22 d.

— Iš antros okupacijos srities Pareinėje išėjo visi okupantai. Vokiečių tauta džiūgauja, kad „du milijonai vokiečių atgavo laisvę".

— Kašmiro valdovas (Indija) nori parduoti savo valstybę Anglijai. Kašmire yra apie 3 milijonai gyventojų.

— Amerika įsikišo į kiniečių ir rusų santykius ir spiria abi šalis taikintis. Vokietija palaiko amerikiečius, Japonija laikosi nuošaliai. Tautų Lyga dar netarė savo žodžio.

— Sugrįžęs iš SSSR vokiečių parlamento atstovas Hotzsch padarė pranešimą Berline apie būklę Rusijoje. Ten, anot jo, viešpatauja badas ir visų nusiminimas.

— Haagos antroji konferencija galės susirinkti tik 1930 m. sausio 3 d.; taip pareiškęs prancūzų ministeris pirmininkas Tardieu.

— Sovietai ateinančių metų pradžioje yra paruošę išvežti į užsienį per Lietuvą apie 20.000 vagonų miško. Lietuvai iš to bus nemažas pelnas.

— Leningrade pavasarį bus sugriauta Isaako cerkvė; bolševikai tą žingsnį pateisina tuo, kad ji galinti sugriūti.

— Kryme šiomis dienomis atšilo oras. Pereitą antradienį buvo 25° karščio.

— Amerikoje dabar dideli šalčiai; iškrito daug sniego. Čikagoje sušalo keli žmonės, apie 60 jau mirė nuo peršalimo.

— Kimrų mieste (Rusija) sušaudyti 3 pirklai už nemokėjimą mokesčių, 4 nuteisti kalėti po 10 metų.

— Sovietuose norėta įsteigti prieš tikybiniai universitetai, tik klausytojų pakankamo skaičiaus neatsiranda. Į tokį universitetą Maskvoje įsirašė tik 37, Kijeve 13 klausytojų. Dabar manoma jų surasti prievarta.

Įvairenybės.

Kaip žmogus miega?

Šiaurės Amerikos valstybėje Nev Haven prieš kurį laiką įvyko psichologų kongresas. Kongrese buvo visa eilė sielos reiškinių aptarta. Viena komisija specialiai tyrė žmogaus miegą. Kongresui viena filma buvo rodoma, kurioje atvaizduotas miegantis žmogus. Čia teko pamatyti, kaip tikrai žmogus miega ir kaip jo kūnas ilsisi. Yra manoma, kad žmogus labiausia mėgsta išsitiesęs gulėti ir miegoti, bet čia buvo įrodyta, kad taip nebūna. Pasirodo, kad sveikas žmogus rodo didelio nora susirietęs miegoti. Iš filmos buvo galima matyti, kad žmogus laike 8 val. miego devynis kartus savo kūnui kitokią padėtį duoda.

Be to žmogus dar susijudina ne mažiau 33 kartų. Išsitiesęs žmogus lieka tiktai labai trumpą laiką, o šiaip jis verčia savo kūną kas 56 min. kiton padėtin. Laike tų 56 min. jo kūnas gauna tokią formą, kokios žmogus nemiegodamas nepajėgtų padaryti ir jį patį išgąsdintų, jeigu jis pamatytų. Sulig kitų davinių nėra galimas dalykas, kad žmogus galėtų ryte toje padėtyje pabusti kokioje jis vakare atgulė.

Redakcijos atsakymai.

P. Raškiniui. Nežinome kokiais tikslais Tamsta nori vykti. Žinoma, kad niekas nedraudžia. Gavus užsienio pasą, gali Tamsta drąsiai važiuoti kur patink[...] Kas del eilių, tai nematę jų, nieko neg[...] lime pasakyti. Tik rodos, kad Tamst[...] nori ilginti dainelę, kas yra negalim[...] ypač perdirbinėti savaip senų liaudie[...] dainų.

P. Parapijietei. Širdingai Tamst[...] ačiū, bet neviskas galima rašyti, kas da[...] roma. Geriau veikite ir darbuokites tylia[...] nes parašius galima kai kam pakenkti[...] Ateityje betgi prašome mūsų nemiršti i[...] naujienų parašyti.

P. Dilgėlei. Korespondenciją sutrum[...] pinę įdėsime. Straipsnelių prašome at[...] siųsti. Jei tiks, mielu noru sunaudosime[...] Spėjame, kad Tamsta gali valdyti plun[...] ksną. Kai del važiavimo Kanadon, Ar[...] gentinon ir kitur, tai nieko tikro Tamsta[...] patarti negalime. Senas lietuvių priežodis[...] sako: „Ten gera, kur mūsų nėra". Tode[...] geriau būtų, jeigų mūsų jaunimas nustotų[...] bėgęs į svetimus kraštus, kur laimė labai[...] netikra. Tokių knygelių Vilniuje berods[...] nėra.

P. Jureiviui. Ačiū Tamstai už žinutę[...] bet ji netilps, nes atsitikimas labai mums[...] skaudus. Geriausiai kreiptis į teismą, kaip[...] Tamsta ir pats pastebėjai.

P. M. Gaudžiūnui. Širdingai ačiū už pranešimą, bet mes gavome ankščiau iš kito p. Mokytojo.

P. A. D. T. Taipogi gavome ankščiau iš kito korespondento ir mums belieka tik tarti Tamstai ačiū. Gerai būtų, jei del šio atsitikimo parašytumėte prašymą su parašais Laikinajam Komitetui, kuris juo remdamasis galėtų kreiptis į įstaigas; reikėtų pažymėti, kad tai buvo daroma jūsų provokavimo tikslais.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius **Julius Navikas.** „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.